

לפרשת יתרו – עבור מה יצא יתרו למדבר?

גד שכטמן

על הפסוק הפותח את פרשתנו "וישמע יתרו כהן מדין", דרשו חז"ל בתלמוד: "מה שמועה שמע ובא? קריעת ים סוף ומלחמת עמלק". דהיינו, השמיעה המיוחדת שבשלה טרח יתרו לצאת ממדין ולהגיע למדבר בכדי להתגייר וללמוד תורה, הייתה השמועה על קריעת ים סוף ומלחמת עמלק.

צריכים אנו להבין: ניסים רבים כל כך היו מאז יציאת מצרים לעם ישראל, כשגם עשר המכות וגם היציאה ממצרים עצמה – מקום שעבד לא יכל לברוח ממנו, הורדת המן לישראל ועוד ניסים אדירים שנעשו להם, כל אלו לא גרמו ליתרו לצאת אל המדבר. רק שני הניסים שהזכרו ברש"י.

מה היה מיוחד בשני מאורעות אלו שבשלו יצא יתרו אל המדבר?

את ההסבר הבא שמעתי משמו של רבי שמואל זאב הלוי ראטה זצ"ל: הגמרא מספרת (חגיגה ה:) על תלמיד חכם צעיר בשם רב אידי, שהיה נוהג לצאת מביתו אל בית המדרש ה'קרוב' ביותר שהיה באזור מגוריו, מהלך שלושה חודשים ברגל(!) בכדי להגיע לבית המדרש, ללמוד בו יום אחד עם תלמידי החכמים, ולשוב לביתו מהלך שלושה חודשים נוספים... בשל מנהג זה, כינהו חכמי בית המדרש "בַּר בֵּי-רַב דְּחַד יוֹמָא" (תלמיד חכם צעיר של יום אחד).

אין לנו מושג כמה מסירות נפש נדרשת מיהודי ללכת בחום ובקור, ברעב ובצמא, נתון לחסדי הבריות ורחוק ממשפחתו, וכל זה בשביל להגיע לבית המדרש בו לומדים תלמידי חכמים ולקבל מהם תורה כמה שהוא יכול להספיק ביום אחד, ומיד צריך הוא לשוב חזרה לביתו.

הקשה רבי שמואל זאב: אינני מבין את רב אידי. יכול היה לשבת בביתו בחצי שנה זו, להשקיע את ראשו ורובו בתורה (ואף שלמד תורה בדרכו, אינה דומה תורה שלומדים בבית או בביהמ"ד, לתורה הנלמדת בדרכים), ומן הסתם היה מגיע לאותם חידושים ששמע מתלמידי החכמים בבית המדרש. או לכל הפחות היה לומד יותר תורה.

מרב אידי למדים אנו – ביאר רבי שמואל זאב את שרצתה הגמרא להחכימו בסיפור זה – שאין הקב"ה דורש מהאדם שילמד תורה בכמות מסוימת, שיגיע להספק כלשהו. לא ולא. הקב"ה רוצה את עמלו של האדם, את יגיעתו והתקשרותו לבורא יתברך דרך התורה.

ידע רב אידי שישנן הלכות מסוימות שאותן ניתן ללמוד רק באמצעות קבלה מרב לתלמיד, ולכן אין חפץ להקב"ה שישב בביתו ויספיק עוד מסכת ושתיים, או שילמד כמות רבה יותר של הלכות, כאשר עבור הלכות אלו זקוק הוא ללכת לבית המדרש. ואם ההליכה לבית המדרש תארך לו חצי שנה – אז זה מה שרוצה הקב"ה ממנו כעת.

נקודה זו לחיוב ולשלילה, למד יתרו מים סוף ועמלק:

ים סוף נוצר בכדי שיהיו בו מים רבים המהווים את רצון ה' בכינוסם במקום אחד. כשבני ישראל היו זקוקים לחצות את ים סוף ולצורך כך היה עליו להיקרע בפניהם, לא טען הים שגם כעת הוא ממלא את רצון ה' שיהיו בו מים ולכן אינו נקרע בפניהם. אלא מה שרוצה ה' ממני כעת – כך אעשה.

אצל עמלק הייתה נקודה זו הפוכה. ונקדים בכדי להסביר זאת. רש"י כתב על עמלק (דברים כה:): "משל לאמבטי רותחת שאין כל בריה יכולה לירד בתוכה, בא בן בליעל אחד קפץ וירד לתוכה, אע"פ שנכווה - הקרה [=קירר] אותה בפני אחרים". עמלק ידע שהוא ישלם מחיר

כואב על התגרותו בעם ישראל ובכל זאת טרח לבוא דרך ארוכה בכדי להחליש את ההתפעלות של הגויים מהניסים הגלויים. טרח עבור האתגר ולא התייחס לתוצאה.

יתרו נטל מוסר השכל הן מפעולתו החיובית של הים והן מפעולתו השלילית של עמלק, שצריך הוא להגיע למדבר ללמוד תורה, אף אם אח"כ יחזור למדין. לפחות בינתיים יעבוד את ה' בקבלת תורה ממשה רבנו כפי רצון ה'.